

כ"ט כסלו ה'תשע"ו 11.12.15

מגזין מס' 358

שבת חנוכה/ פרשת מקץ/ ראש חודש טבת

קשר- שבועי מאת הרב יאיר כלב

המגזין מוקדש לעילוי נשמת בנימין בן משה ורחל

הפתגם הלאומי

קליפת יוון – בימים ההם (ובזמן הזה)

מלחמת היוונים היתה "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך" וכמאמר (בראשית רבה פרשה ט"ז) "כתבו כו' שאין לכם חלק באלוקי ישראל". כל המלחמה היתה נגד אלוקות: שילמדו תורה, שיקיימו מצוות המשפטים והעדות, רק שלא להזכיר שהיא תורת ה' ושהמצוות הם חוקי רצונו ית'; שלא להזכיר בתורה ובמצוות ענין האלוקות.

(על פי 'היום-יום' ב' טבת)

התבוננות בדרך אפשר בטמון בפתגם ובאמרה החסידיים

מלחמת אנשי הישות בעובדי ה'
מלחמת היוונים היתה מלחמה רוחנית שמטרתה "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך". שונאי ישראל בימים ההם שאפו לנתק את עם ישראל מה' אלוקיו. לשם השגת מטרתם גזרו על היהודים כי עליהם לשלול במו פיהם את נקודתם היהודית הפנימית – להפנות עורף ולהתכחש להתקשרותם העצמית בעצמות ומהות הבורא. **וכמאמר חז"ל (ב"ר פט"ז)** אודות גזרת היוונים – **"כתבו כו' (- עליכם, היהודים, להצהיר בכתב) שאין לכם חלק באלוקי ישראל".** בני ישראל הוכרחו באותם ימים להכריז כי אינם מאמינים בא-ל אחד בורא שמים וארץ אשר בחר בישראל מכל העמים להיות לו לעם סגולה.

להשכיח את נותן התורה והמצוות
כל המלחמה היתה נגד אלוקות: היוונים לא התנגדו שילמדו תורה, ובלבד שילמדוה ללא יראת שמים וללא קבלת עול – כחכמה אנושית גרידא שאינה יותר מעוד חכמה ככל החכמות; כמו כן התירו שיקיימו מצוות שבסוג המשפטים (- אלו הן המצוות שבהיותן הבסיס לקיומה של כל חברה מתוקנת, מחייבן גם השכל האנושי ומסכים לקיימן, כגון מצות "לא תגנוב", ומצות "לא תרצח" וכדומה). ואת המצוות שבסוג העדות (- אותן המצוות המתיישבות גם הן עם שכל והגיון האדם, כגון

אלו שיש להן קשר נסיבתי לדרכי הטבע וחילופי עונות השנה: פסח – שקשור וחל תמיד בתקופת האביב, שבועות – בתקופת הקציר, סוכות – בתקופת האסיף, וכדומה), **רק שלא להזכיר שהיא תורת ה' – בבקשם להשכיח מישראל את נותן התורה, אסרו היוונים לייחס לתורה קדושה שלמעלה מבינת אנוש ושהמצוות הם חוקי רצונו יתברך – הס מלהזכיר כי המצוות כולן, גם אלה שבסוג המשפטים ו'העדות', הן בבחינת 'חוקים' שלמעלה מטעם ודעת. וכפירוש רש"י "חוקה חקקתי, גזירה גזרתי, ואין לך רשות להרהר אחרי" (- מה שבעיקר הפריע ליוונים והעלה במיוחד את חמתם, הוא ביטול רצון האדם מפני הרצון העליון. נאמנות היהודים ללימוד התורה בקבלת עול והתמסרותם לקיום מצוותיה בציות שלמעלה מטעם ודעת, נתפס בעיני אנשי התרבות ההלנסטית ה"נאורה" כענין פרימיטבי וחשוך שאבד עליו הכלח).**

עם ככל העמים
 כללו של דבר, מלחמת היוונים בימים ההם היתה מלחמה רוחנית שמטרתה ביטול הנקודה היהודית שענינה "עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב". כל מגמתם היתה ל"רומם" את עם ישראל מבידודו ולהפכו לעם ככל העמים, על כן גזרו על היהודים **שלא להזכיר בתורה ובמצוות ענין האלוקות.**

לוח שיסורים

"לא רק קביעות בזמן אלא גם קביעות בנפש..." (אדמו"ר הזקן) - היינו שיש לקבוע עתים ללימוד התורה, ליצור 'דופק לימודי' קבוע, ביום ובשעה, עד אשר יגלה האדם כי, לאמיתו של דבר, התורה היא לחם חוקו ומזון הנפש...

בימים האלה מקיים הרב כלב שיעור שבועי קבוע אחד בלבד מידי יום חמישי בשעה 21:15 בדיוק! במושב חמד שבמרכז הארץ, על הכביש (מס' 412) המוביל מבית דגן לאור יהודה. השיעור גם משודר בזמן אמת בשידור חי באינטרנט, באתרנו: www.tanyaor.com. התכנסות (כיבוד ושתייה קלה מ-20:30, תפילת ערבית בשעה 21:00) במושב חמד, רח' הזית 83 בבית הכנסת שבחצר משפחת שרעבי. לפרטים נוספים: שי גרציק 052-4-446-144.

[בכניסה למושב חמד - ישר עד הכיכר, בכיכר שמאלה לרח' הזית - לקראת סוף הרחוב, לפני הכיכר הבאה - הזית 83 מצד שמאל. חניה בשפע מאחורי בית הכנסת שבהמשך שביל הכניסה לחצר]

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן זמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממשי, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

חנוכה

מהות החג

"בזמן בית המקדש השני, כששלטה מלכות יוון, נגזרו גזרות על ישראל לבטל דתם, פשטו ידיהם בממונם ובבנותיהם, נכנסו להיכל ופרצו בו פרצות, וצר להם לישראל מאוד מפניהם. עד שריחם עליהם ה' יתברך והושיעם מידם והצילם, וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים על היוונים והשמידום וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתיים שנה, עד חורבן בית שני.

כשנכנסו היוונים לבית המקדש טמאו כל השמנים שבהיכל. וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בכ"ה בכסלו, בדקו, ולא מצאו אלא פך אחד של שמן טהור, מוצנע בקרקע, וחתום בטבעתו של כהן גדול, והכירו שלא נגעו בו היוונים. ואף שבפך לא היה שמן אלא כדי להדליק נרות המערכה יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים, עד שהשיגו שמן טהור. ומפני זה קבעו חכמים שבאותו הדור את שמונת הימים הללו ליום טוב, בקריאת הלל בכל יום ואמירת 'על הניסים' בתפילה ולהדליק בשמונת לילות החג נרות על פתחי הבתים להראות הנס ולגלותו.

ימים אלו נקראים חנוכה - חנו כ"ה, כלומר חנו מאויביהם בכ"ה בכסלו. טעם נוסף לשם החג הוא משום חנוכת המזבח שנעשתה בימים אלו. שכן לאחר שהיוונים שקצו את המזבח לעבודה זרה, בנו ישראל מזבח חדש וחנוכו בשמונת ימים אלו... ("על פי שבת המועדים")

החנוכה

מהדרים להדליק נרות משמן זית זך (לשם כך יש

להשתמש בחנוכה המתאימה לנרות אלה). קני החנוכה עומדים בשורה ישרה וברוח בין נר לנר, כדי שלא יראו כמדורה. מקום ה'שמש' גבוה משאר הנרות.

כדאי להדליק בחנוכה בעלת קנים ישרים הנמשכים באלכסון מהקנה המרכזי, כדי להזכיר את צורתה של המנורה בבית המקדש שקניה היו אלכסוניים.

נוהגים להניח את החנוכה על כיסא, בתוך חלל פתח החדר (במידה ומתאפשר בנקל) כמנהג רבותינו, בצד השמאלי של הפתח, מול המזוזה - כך שהאדם הנכנס לבית נמצא מוקף במצוות, מזוזה מימינו ונרות חנוכה משמאלו.

באם אין אפשרות למקם את החנוכה במקום האמור (מפאת חוסר מקום, או מחשש שמא תיפול, וכדומה), ניתן למקמה באופן אחר ובלבד שמקומה יהיה למעלה משמונים ס"מ מהקרקע, ולמטה מעשרה מטרים.

הנרות

מדליקים את הנרות בשמן זית ובפתילות. אין להשתמש בנרות חנוכה כגון לקריאה ולימוד לאורן, שכן נרות קודש הן ומותרים אנו "לראותן בלבד". מסיבה זו משתמשים בנר 'שמש' משעווה, אותו מציבים מעל שאר הנרות כדי להראות כי אינו בכלל נרות המצוה.

סדר ההדלקה

את הנר הראשון אותו מדליקים בלילה הראשון, קובעים בימין החנוכה. בלילה השני מוסיפים עוד נר לשמאלו ומדליקים תחילה את הנר החדש ולאחריו את הנר הקודם שמיימינו. וכך הלאה בלילות הבאים.

זמן ההדלקה

זמן הדלקת הנרות הוא לאחר זמן שקיעת החמה (באזור המרכז בערך 16:40). כמות השמן צריכה להספיק באופן שהנרות ידלקו לפחות 50 דקות. מי שלא הדליק בזמן, ידליק מאוחר יותר (ניתן להדליק את נרות החנוכה במשך כל הלילה); וכאשר נוכחים אנשים נוספים בזמן ההדלקה, כגון אם בני הבית ערים – אזי גם מברכים על הנרות (מכיון שהברכות על הדלקת נרות חנוכה קשורות בענין 'פרסומי ניסא', פרסום הנס).

מיהו המדליק

הבנים מדליקים חנוכיה משל עצמם זמן מה קודם ה'בר מצוה'. אמנם בשנים האחרונות הוסיף הרבי מליובאוויטש והורה כי גם קטנים ידליקו נר חנוכה. הבנות אינן מדליקות בעצמן אלא יוצאות ידי חובתן בהדלקת אביהן. כך גם נשים נשואות יוצאות ידי חובתן בהדלקת הבעל. נשים ובנות שאין מי שידליק עבורן – מדליקות לעצמן בברכה.

הברכות שלפני ההדלקה

בכל ימי החנוכה מברכים שתי ברכות קודם הדלקת הנרות: "להדליק נר חנוכה" ו"שעשה ניסים לאבותינו". בהדלקת הנרות של הלילה הראשון מוסיפים לאחריהן גם את ברכת 'שהחיינו'. נוסח הברכות:

א. ברוך אתה א-דני אלוקינו מלך העולם אשר קידשנו במצוותיו וציוונו להדליק נר חנוכה.

ב. ברוך אתה א-דני אלוקינו מלך העולם שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.

ג. ברוך אתה א-דני אלוקינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

אין להפסיק בדיבור וכדומה בין הברכות לבין ההדלקה ולכן מיד לאחר אמירת הברכות מדליקים, ללא הפסק, את הנרות. לאחר ההדלקה אומרים את נוסח "הנרות

הללו" המודפס בסידורים. יש לשהות סמוך לנרות הדולקים כחצי שעה (לבד מערב שבת קודש). בזמן זה אפשר ללמוד, לנגן ניגונים או לאכול, אך אין לעסוק ב'מלאכה'. לאחר מכן מותרת כל מלאכה (שלא כנגד הנרות). נשות ישראל לדורותיהן נהגו שלא לעשות מלאכה כל עוד דולקים הנרות. חוזרים ומדליקים נר חנוכה שכה בתוך שיעור הזמן האמור (לפחות 50 דקות).

משחק הסביבון

משחק הסביבון קשור לחג החנוכה עוד מימי המכבים. באותם ימים כאשר אסרו השליטים היוונים על היהודים את לימוד התורה ואף גזרו עונש מוות על מי שיעבור על החוק, חרפו ילדי ישראל נפשם והיו נאספים בסתר ובחשאי ללמוד תורה. כל אימת שחיילים יוונים היו מתקרבים אל האזור, היו הילדים מחביאים את ספרי הלימוד ומוציאים את סביבניהם. עד מהירה היו מתראים כאילו הם שקועים בתוך שיאו של משחק סביבונים מרגש.

ומאז ועד היום, כאשר משחקים ילדי ישראל בסביבונים ליד החנוכיה, ממילא שוהים הם במשחקם בסמוך לנרות שהן עדות למקורו הקדום של המנהג – סמל למסירות נפשם של היהודים בכל דור ודור על נאמנותם לאלוקי ישראל.

מנהג ישראל לחקוק על גבי הסביבון את האותיות: נס גדול היה פה. (ובחור"ל – נס גדול היה שם).

מתוק ומטוגן בשמן

בימי החנוכה נוהגים לאכול מאכלים מתוקים ומטוגנים בשמן, כגון סופגניות ולביבות, זכר לנס פך השמן.

שייכות נשות ישראל לנס חנוכה

מסופר אודות יהודית בת יוחנן כהן גדול מבית

המרד שהביא לבסוף למפלתם של היוונים. בשל שייכות נשות ישראל לנס ניצחון המכבים על היוונים וגירושם מן הארץ, נוהגות הן שלא לעסוק במלאכה בימי חנוכה כל עוד דולקים הנרות.

חשמונאי, שהאכילה לראש האויבים תבשיל של גבינה כדי שיצמא; אזי, השקתה אותו בין כדי שישתכר, ולכשנרדם ערפה את ראשו. משנודע הדבר, נבהלו חייליו וברחו. מסירות נפשה של יהודית עוררה בישראל את נס

הסיפור השבועי

הנסיעה השתלמה

לעבור מכאן לשם. ר' יצחק בא בדברים עם מבריחי גבול מנוסים, משלם להם סכום כסף נכבד, והללו מתחייבים להעבירו את הגבול.

באישון ליל הוא יוצא בלווייתם למשימה המסוכנת. לאחר כשעתיים של הליכה קשה מודיעים לו המבריחים: "חצינו את הגבול" – והולכים. ר' יצחק נותר לבדו, באפלה ובחשש. לפניו הליכה של עוד כמה שעות, עד אשר יגיע אל הדרך המוליכה לבלז.

אף על פי כן לבו שמח. בעיני רוחו הוא כבר נמצא בבית המדרש החם והמואר. בעוד פחות מיממה יזכה לעמוד מול פני הקודש ולחזות בהדלקת נרות החנוכה על ידי הרבי. ואומנם, בצוהרי היום הבא חוצות רגליו של ר' יצחק את מפתן בית המדרש בבלז.

הערב ירד והרגע הגדול הנה הגיע. מצטופף לו ר' יצחק עם נכבדי החבורה ליד הכותל שמאחורי גבו של הרבי. רבי יששכר דב קרב אל החנוכיה, מברך את הברכות בדבקות עצומה ובנעימה מרטיטה, ומדליק נר ראשון של חנוכה. את התרגשותו של ר' יצחק אין לתאר. הוא מביט ברבי ובתנועות ידיו ולבו נישא מעלה ומתרונן מצד לצד כשלהבת הנר.

מתבונן ר' יצחק ברבי ולבו מלא וגדוש אהבה. לפתע נדמה לו כי גם הרבי מביט בו. הייתכן? שואל הוא את

הימים ימי מלחמת העולם הראשונה. בכל פינה שורצים חיילים, והדרכים בחזקת סכנה. ימי החנוכה קרבים ובאים, והגאון ר' יצחק באב"ד, רבה של טארטקוב (אחיו של הגאון מטארניפול, מחבר שו"ת 'חבצלת השרון') שרוי בהתלבטות עזה. כבר שנים הוא נוהג לנסוע, אחת לכמה חודשים, אל רבו, הצדיק רבי יששכר דב מבלז, ולהתחמם מאורו. במיוחד כמהה נפשו לשהות במחיצתו בימי החנוכה המאירים, שבהם נכונה לו חוויה רוחנית בלתי רגילה. מה יעשה השנה? הדרך אל הרבי חוצה גבול, המפריד בין הצדדים הניצים. האם יוותר הפעם על הנסיעה, מחמת הסכנה, או שמא ישים נפשו בכפו ובכל זאת יצא לדרך המסוכנת?

הלבטים אינם מניחים אותו, לא ביום ולא בלילה. רעייתו הרבנית נרעדת מעצם המחשבה על נסיעה. "ונשמרתם לנפשותיכם", טוענת היא; "וחי בהם ולא שימות בהם", היא מוסיפה בלהט למדני. מצד שני – טוען כנגדה ר' יצחק, בלהט גדול עוד יותר – מה ערך יש לחנוכה בלי הדלקת הנרות על ידי הרבי, בלי שירת 'הנרות הללו' מפי קודשו, בלי ההוד והקדושה של רבנו?

ימים אחדים לפני חנוכה מכריעים הגעגועים את החששות והפחדים, ור' יצחק יוצא לדרכו. בהתקרבו לאזור הגבול ברור לו כי בדרך רגילה אין שום סיכוי

בכך, כשהייתי לא מכבר בבית מדרשו". 'החוזה' לא הגיב לדברים ורק שב על בקשתו הקודמת: "ובכן, אמור לו כפי שביקשתיך".

בדרכו מלובלין נכנס החסיד - כמצות רבו - לסטרליסק. בא אל הצדיק רבי אורי ומסר לו את דברי רבו 'החוזה' כלשונם. נתן בו רבי אורי מבט חריף ואמר - "מסור לרבך כי לא שני פנים אלא ארבעה, כדברי הפסוק (ביחזקאל, על חיות המרכבה), 'וארבעה פנים לאחת'..."

כשנודע הדבר והתפרסם ברבים דבק בצדיק רבי אורי הכינוי - 'השרף'. בסיפור זה הרהר עתה ר' יצחק, בעודו מתבונן ברבו, רבי יששכר דב מבלז.

בתוך כך הסתובב לפתע הצדיק מבלז לעברו של ר' יצחק ואמר לו - "בסטרליסק מזמרים בחנוכה 'מזמור לתודה'. פתח פיו, ר' יצחק, ופצח בשירת 'מזמור לתודה'..."

או אז ידע הגאון ר' יצחק באב"ד כי צדק כאשר קיבל עליו את הקשיים והסיכון שהיו כרוכים בחציית הגבול. הוא ידע כי בזה הרגע היה עד לגילוי של רוח הקודש ממש, ולכך לא יכול היה לזכות אלא במחיצת רבו.

עצמו; כלום אין זה מחזה תעתועים? הלוא הרבי ניצב כעת ופניו אל החנוכה וגבו אליו!

בתוך כך מתערבבות המחשבות במוחו של ר' יצחק והנה צף ועולה במוחו סיפור ששמע פעם על חסיד ישיש של 'החוזה' מלובלין. חסיד זה היה נוסע לקראת כל ראש השנה ללובלין. בדרכו היה עובר בסטרליסק, ועושה ימים אחדים בבית מדרשו של הצדיק הנודע, רבי אורי מסטרליסק.

פעם אחת, בעודו עומד מאחורי גבו של הצדיק רבי אורי ומתבונן בהליכותיו, חש החסיד כאילו רבי אורי מביט היישר לתוך עיניו, ויהי הדבר לפלא בעיניו. גמר החסיד בלבו כי בהיותו אצל רבו, 'החוזה', יספר לו על כך וישאלנו לדעתו.

בתום הימים הנוראים בא החסיד הישיש להיפרד לשלום מ'החוזה'. לפתע פנה אליו 'החוזה' ואמר - "הלוא מתגורר אתה בסביבות סטרליסק. אם כן לך נא אל רבי אורי ומסור לו דרישת שלום ממני. אמור לו גם כי יודע אני שיש לו שני פנים..."

נדהם החסיד מדברי רבו ואמר לו - "במו עיניי נוכחתי

(מתוך העלון השבועי שיחת השבוע)

עזרו לנו,
להמשיך בעשייה!

טל' 052-5675770

עמותת "תניא - מודעות עצמית ביהדות" צריכה את העזרה שלך!

”זאת התורה אדם” (במדבר יט', ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב-’נגלה’) ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה-’נסתר’). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי ’נגלה’, ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת מקץ

חלומות מוזרים ללא פשר

שנתיים חלפו מאז השתחרר שר המשקים מבית הסוהר, ויוסף עדיין כלוא, על לא עוול בכפו.

בוקר אחד, מתעורר משנתו פרעה מלך מצרים כשרוחו נפעמת. בלילה חלם חלום מוזר. בחלומו הוא עומד על שפת היאור, ומן היאור עולות שבע פרות שמנות בשר הרועות באחו. אחריהן עולות שבע פרות רזות ושדופות הבולעות את הפרות השמנות, אולם נותרות הן מצומקות כשהיו.

ושוב נרדם פרעה וחולם חלום נוסף. עתה עולות בחלומו שבע שיבולים עמוסות גרעיני תבואה. אחריהן צומחות שבע שיבולים דקות ושדופות הבולעות את השיבולים המלאות וגם הפעם אין הדבר ניכר בהן כלל. פרעה מתעורר נסער ומכנס עם בוקר את שריו ויועציו לנסות לברר את פשר חלומותיו. במבוכה שמשתררת איש אינו מוצא פתרון לחלומות. לפתע נזכר שר המשקים בעבד העברי הכלוא בבית הסוהר אשר מיטיב לפתור חלומות. פרעה מצוה למהר ולהביא אליו את יוסף.

פתרון מבריק ועצות מועילות

יוסף, בן השלושים, מובא בדחיפות אל המלך, רחוק, מסופר ומלובש כראוי. הוא שומע מפי המלך את פרטי חלומותיו, ובחסידי שמים ממהר לפותרם. בפתרונו הוא מבאר: שבע הפרות שמנות הבשר ושבע השיבולים עמוסות התבואה רומזות לשבע שנות ברכה ושפע כלכלי שיבואו על מצרים. לעומתן, שבע הפרות הרזות

והשיבולים הדקות והשדופות מרמזות על שבע שנות רעב שתבאנה לאחריהן. בליעת הרזות והדקות את השמנות והמלאות מרמזת כי שנות הרעב ’בלעו’ וישכחו את זכר שנות השפע והשובע שקדמו להן. ומוסיף יוסף ומסביר כי הישנות המסר האלוקי, בשני חלומות שונים, רמז הוא למיידיות התגשמות הדבר.

יוסף אינו מסתפק בפתרון החלומות וממשיך לדבר כאיש אירגון מומחה. הוא מציע למנות איש מתאים שיהיה בכחו לארגן מערך אדיר של איסוף, אחסון ושימור השפע של שנות השובע לטובת שנות הרעב.

יוסף השליט העליון

פרעה נדהם ומתמלא הערכה לנוכח פתרונו המבריק של יוסף ועצותיו המועילות. הוא מחליט כי אין מתאים מיוסף לנהל את כל ארץ מצרים וממנהו ’משנה למלך’. מעתה, מלבד תואר המלכות אותו משאיר פרעה לעצמו, יהיה יוסף השליט העליון על כל ממלכת מצרים. כאות לכך מעניק המלך ליוסף את טבעת חותם המלך, מלבישו בבגדי מלכות ומוציאו במרכבת המשנה למסע הכתרה בכל ארצו.

יוסף, שמעתה הוא המשנה למלך, נושא לאשה את בת פוטיפר ונולדים לו ממנה שני בנים – מנשה ואפרים. במסגרת תפקידו הרם ניגש הוא מיד ליישם את תוכניתו בדבר אגירת המזון וצובר כמויות אדירות של תבואה.

הפוסק הבלעדי

פתרונו של יוסף מתגשם במדויק. בתום שבע שנות

שביעות רצונו וטוען כנגדם בזעם 'מרגלים אתם וכוונותיכם הנסתרות מסכנות את הממלכה'.

הוא מציע מבחן לכשרותם: כיון שסיפרו אודות בנימין אחיהם הקטן שנשאר בבית, יצא נא אחד האחים להביאו מבית אביהם למען תוכח כנותם. ועד אשר יובא לכאן אחיהם הקטן ישהו יתר אחיו כבני ערובה במעצר.

בעקבות סרובם נלקחים בני יעקב לשלושה ימי מעצר. ביום השלישי מציע יוסף הצעת פשרה: שמעון בלבד יישאר במעצר עד אשר יובא בנימין לפניו. ובניתיים רשאים שאר אחיו לרכוש מזון ולשוב לביתם. אמנם, מזהירים יוסף, אל להם לשוב למצרים ללא בנימין אחיהם הקטן.

האחים הנרגשים משוחחים ביניהם ללא חשש. הם אינם יודעים כי שיחותיהם המתנהלות בינם לבין עצמם מובנות היטב למשנה למלך היודע את שפתם. יוסף שומע אותם אומרים זה לזה כי כל צרותיהם לא באו עליהם אלא בעוון מכירת אחיהם הקטן. לשמע דבריהם, מתרגש יוסף ויוצא מן החדר כדי שלא יבחינו בדמעותיו. אך מיד הוא חוזר, ובארשת מנוכרת אוסר הוא את שמעון ומשחרר את היתר.

שיבת האחים לארץ כנען

לפני צאתם חזרה לביתם שבארץ כנען, מצוה יוסף גם הפעם להטמין את כספם בתוך שקי התבואה שרכשו. והנה באחת מחניותיהם בדרך, כשפותח אחד האחים את שקו, מגלה הוא לתדהמתו כי כספו הושב לו. אחריו מגלים שאר אחיו כי גם בשקיהם הוטמן התשלום שנתנו בעבור המזון. בהגיעם הביתה מספרים הם לאביהם את כל אשר אירע עימם במצרים ובדרכם חזרה.

יעקב הכואב את אסון בנו יוסף, מסרב להניחם להוריד את בנימין עימם למצרים מחשש פן יארע גם לו אסון.

השובע והרווחה הכלכלית, באות על מצרים שנות בצורת. תושבי המדינה ועימם עמי האזור כולו, אינם ערוכים לימים כה קשים ומשוועים למזון. המוני אדם צובאים בבקשת עזרה על ארמון המלך פרעה. את כולם מפנה המלך אל יוסף, הפוסק הבלעדי בכל הקשור למחסני התבואה ומכירת מזון לכל דורש.

יוסף מתאפק ומסתיר זהותו מאחיו

גם בארץ כנען שורר רעב כבד. יעקב שולח את עשרת בניו למצרים לקנות מזון לכלכלת המשפחה. רק את בנימין, אחיו הקטן של יוסף, אין הוא שולח עימם ומשאירו בבית. בבואם לפני המשנה למלך, הוא יוסף, משתחוים האחים לפניו ארצה. יוסף, שמזהה מיד את אחיו, רואה כיצד מתגשם חלומו לנגד עיניו. ואילו בני יעקב, שזוכרים את אחיהם הצעיר ללא חתימת זקן, כלל אינם מעלים בדעתם כי האיש הנכבד והמרומם העומד לפניו הוא יוסף אחיהם האובד. יוסף מחליט לבחון אם יש חרטה בלבם על מכירת אחיהם האובד. חשוב לו לדעת עד כמה נכונים הם לפעול בנחישות על מנת לשחררו וכן את לכידותם המשפחתית.

המשנה למלך מתנכר אל בני יעקב, מדבר עימם קשות ומאשימם בריגול. הוא מטיח בהם כי בתוקף תפקידו כמשנה למלך ידוע לו היטב כי התפזרו לפני כניסתם לעיר כדי להיכנס דרך עשרה שערים שונים. הם מצטדקים בפניו ומסבירים כי התפזרו על פני העיר לחפש אחר אחיהם האבוד. וכיצד ינהגו, הוא שואל, אם יידרשו לשלם תמורתו כופר גבוה עבור שחרורו? מוכנים הם, עונים האחים, לשלם כל סכום שיידרש. מרוצה מתשובתם, שואל הוא עוד, ומה יעשו אם בעד כל הון לא יסכימו לשחררו? אזי, משיבים האחים בנחישות, מוכנים הם להרוג ולהיהרג בעבור הצלת אחיהם. יוסף מסתיר את

ולא מועילה גם נטילת האחריות של ראובן לשלום הילד.

ירידת האחים מצריימה ובנימין עימם

הימים חולפים, וכבר אזל המזון שהובא ממצרים והרעב הכבד עודנו בתוקפו. שוב מבקש יעקב מבניו כי ירדו מצריימה לשבור בר, אך הם חוזרים ומסבירים כי המשנה למלך מצרים אסר עליהם לשוב ללא בנימין. ועדיין יעקב עומד בסירובו... אלא שהרעב ההולך וגובר מעורר לבסוף את יהודה לקחת על עצמו את אחריותו האישית לשלום הילד. הוא מדגיש באוזני אביו כי באם לא ירדו מצריימה להביא מזון תאבד כל משפחתם ברעב. בלב כבד מתרצה יעקב ומציידם במתנות עבור המשנה למלך, וגם נותן בידם כסף לקניית מזון מלבד הכסף שהוחזר בטעות לשקיהם.

סעודת כבוד ומתנות לרוב

בראותו את בנימין, אחיו מאמו רחל, פוקד יוסף על מנהל משק ביתו לזמן את בני יעקב להתארח בביתו הפרטי כדי לסעוד עימו על שולחנו. מבולבלים ומפוחדים מובאים האחים לבית המשנה למלך. הם חוששים מפני המצפה להם ומנסים להסביר למנהל הבית את כל השתלשלות העניינים. הלה מרגיעם באומרו כי מכובדים הם בעיני אדונו.

בבוא המשנה למלך לביתו, משתחוים האחים בפניו, מוסרים לו את המתנות שהביאו עימם ומשיבים להתעניינותו בדבר שלום אביהם. ושוב למראה אחיו הקטן הנלווה עימהם, מתרגש יוסף עד עמקי לבבו ופונה לבכות לבדו בחדר אחר. לאחר שהוא נרגע, מוחה יוסף את דמעותיו ושב אליהם לסעוד עימם. במהלך הסעודה מתרחשים דברים מוזרים ומסתוריים. מארחם מקיש על גביע הכסף שלו ו'מנחש' את סדר הולדת האחים ומושיבם אצל השולחן על פי סדר גילם. את בנימין הוא מושיב

לצידו כשארחתו עשירה משל אחיו.

להפתעת האחים מתנהלת הסעודה באווירה נעימה ולבבית, ובסיומה, לתדהמתם, מעניק להם המשנה למלך מתנות רבות, כשמתנות בנימין עולות על מתנות כולם. אין הם יודעים כי גם הפעם ציוה יוסף להשיב להם את כספם וכי באמתחת בנימין אף הוטמן גביעו.

צרה רודפת צרה

נבוכים יוצאים האחים לדרכם חזרה לביתם, מתקשים להאמין כי שמעון ובנימין איתם, שקיהם מלאים כל טוב ובידם מתנות לרוב. אלא שלא עובר זמן רב ובטרם מספיקים הם להתרחק מהעיר, והנה מאחור נשמעים קולות הרודפים. חיש מהר מתקרב ובא אליהם מנהל משק בית יוסף. הוא עוצר אותם בתקיפות ומבקש לחפש בכליהם, בטענה כי נגנב גביע הקסמים של יוסף אדונו, והחשד נפל עליהם. האחים מתמרמרים באומרם כי כנים הם וישרי דרך, והרי ביוזמתם החזירו את הכסף שנמצא בכליהם, והכיצד יעלה על הדעת לחשוד בהם בגניבה?!

בטוחים בחפותם מתחייבים הם כי יומת מי שבכליו ימצא הגביע וכל אחיו יהיו ליוסף לעבדים. בזה אחר זה מחפש האיש בשקי כל האחים. בהגיעו לשקו של בנימין מתגלה הגביע המסתורי באמתחתו.

לנוכח הצרה האיומה שניחתה על ראשם קורעים האחים את בגדיהם, ושבורים חוזרים הם על כרחם מצריימה.

עם כניסתם לביתו של המשנה למלך נופלים הם על פניהם ארצה לרגליו. מתוך השלמה עם הגזירה שנפלה עליהם, מציע יהודה ליוסף שיהיו האחים כולם לעבדיו. יוסף אינו מסכים. 'רק הגנב הפושע יחוייב לשלם את המחיר' הוא אומר, ומוסיף 'רק בנימין ישאר במצרים וכל יתר אחיו רשאים לעזוב את המקום בשלום ולשוב לביתם'.

הסוף שזור בהתחלה

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

"יהי מקץ שנתיים ימים" (בראשית מ"א,א')

בסוף הפרשה הקודמת סיפרה התורה כי יוסף פתר את חלומותיהם של שר המשקים ושל שר האופים בבית הסוהר. שר המשקים יצא לחירות, כדברי יוסף, אך שכח את הבטחתו להזכירו לפני פרעה. ואז מתחילה פרשתנו בחלומותיו של פרעה שאירעו "מקץ שנתיים ימים". מהו "מקץ"? לדעת אבן עזרא, 'קץ' יכול להיות לא רק סוף אלא גם התחלה, שכן 'קץ' הוא מלשון קצה, הקצה הראשון או האחרון. לפי פירוש זה, "מקץ שנתיים ימים" יכול להתפרש גם כתחילת השנתיים. כלומר, בתחילת השנתיים חלם פרעה את חלומו, אחר כך חלפו שנתיים, ואז באו שבע שנות השבע וכו'.

קשר בין האירועים

אולם רש"י שולל פירוש זה ומפרש: "ויהי מקץ, כתרגומו: מסוף. וכל לשון קץ – סוף הוא". כלומר, על פי פירוש רש"י, חלפו שנתיים לאחר שחרורו של שר המשקים מבית הסוהר, ובסוף השנתיים הללו אירעו חלומות פרעה.

מבחינה זו שונה ה'מקץ' כאן מכל המקומות האחרים בתורה שבהם מופיעה מילה זו. בדרך כלל, כשהתורה אומרת שדבר כלשהו היה 'מקץ' דבר מה, הכוונה היא שהאירוע השני בא בהמשך לאירוע הראשון ועל ידו. לעומת זאת, כאן אין קשר בין שני האירועים. להפך, האירוע הראשון נגמר בלא כלום, מאחר ש"לא זכר שר המשקים את יוסף וישכחו". בחלומות פרעה מתחיל

דבר חדש לגמרי. אף על פי כן קובע רש"י, ש'מקץ' פירושו סוף ולא התחלה.

שיא הקושי

שני הפירושים הללו במילה 'קץ' מבטאים את המשמעות הכפולה שיש בה. מצד אחד, זה הזמן הקשה ביותר בשנות מאסרו של יוסף, שהרי סוף המאסר הוא נקודת הזמן הארוכה ביותר שישב בכלא. מצד שני זה קץ מאסרו והתחלת גאולתו.

כך גם בקץ הגלות הנוכחית – מצד אחד זה הזמן הקשה ביותר בכל תקופת הגלות, וכפתגם הידוע, שלפני עלות השחר החושך מגיע לשיאו. מצד שני, דוקא בסוף הגלות מתחיל להתנוצץ אור הגאולה, ועצם ההתנוצצות הזאת מעניקה טעם של גאולה עוד כאשר שרויים בתוך ימי הגלות.

תחילת האור

שני הפירושים הללו קיימים גם בפנימיות התורה על המילה 'מקץ': פירוש אחד – "קץ דשמאלא", כלומר, סוף מידת הדין והגבורה, שממנה יונקת ה'סטרא אחרא'. פירוש שני – "קץ הימין" – הזמן שבו מתחילה לשלוט מידת החסד והגילוי, שמחזקת את אור הקדושה ומסלקת לגמרי את הרע.

ושני הפירושים הללו קשורים למעשה זה בזה: על ידי בירור וזיכוך 'קץ השמאל', זוכים ל'קץ הימין', בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(מתוך הספר "שלחן שבת",

על פי 'ליקוטי שיחות' כרך ה')

חסידות על הפרשה מקץ

עבודת ה' בתוך העולם – נעלה יותר ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו (מב,ח)

מסביר אדמו"ר האמצעי, בנו של בעל התניא, ממשיך דרכו וממלא מקומו :

השבטים בחרו להיות רועי צאן, שהוא עסק קל. בשל עיסוקם נמצאים הם מחוץ לעיר, וכל טרדות העולם אינן מבלבלות אותם מביטולם ומדבקותם באלוקות. אך יוסף מדה אחרת היתה לו – אף שהיה טרוד מאד בעניני העולם הזה, שהרי היה שליט בכל ארץ מצרים, בכל זאת, לא תפסו מקום אצלו הענינים האלה לבלבלו מביטולו ומדבקותו באלוקות.

האחים לא שיערו ולא עלה על דעתם כלל שאפשר להיות בבחינת 'מרכבה' לאלוקות גם בשעה שבחיצוניות טרודים כל כך בעניני העולם הזה. לכן טעו בו וחשבוהו לאיש מצרי.

(מעובד על פי 'תורת חיים', פרשת ויחי דף קד ע"ב)

עבודת הצדיק ועבודת הבעל תשובה כי נשני אלקים... כי הפרני אלקים (מא,נא-גב)

מפרש הרב המגיד, רבו של בעל התניא:

"אפרים" ו"מנשה" מסמלים את עבודת הצדיק ועבודת הבעל תשובה. בשניהם מופיע טעם קריאת שמותיהם על שם מעשיהם **שבעבר**: "כי נשני... כי הפרני". וכדלהלן:

אפרים – מלשון "כי הפרני אלקים", היינו עבודת הצדיק: הצדיק "פרה ורבה", הוא מתחזק בעבודתו כתוצאה מתורתו, תפילתו וקיום המצוות שלו עד עתה.

מנשה – מלשון "כי נשני אלקים", היינו עבודת הבעל תשובה: אדם ש'שכח' את הקב"ה (נשיה לשון שכחה), וכשנותן ליבו לחזור בתשובה, הרי תוקף וחוזק עבודת ה' שלו, הוא דוקא בגלל שבעבר 'שכח' זאת.

נמצאנו למדים: **הצדיק עובד את ה' כתוצאה מעבודת ה' שלו בעבר, ואילו הבעל תשובה עובד את ה' בשל העדר עבודת ה' בעבר.**

(מעובד על פי 'אור תורה' בראשית פר' ויחי דף כ' ע"ב)

התחדשנו!

בוטאו לבקר

באתר המשודרג

www.tanyaor.com

באתר ביו-טיוב ובפייסבוק:
 מגזין, שיעורים נגונים ובלוגים מצולמים
 (באיכות HD), שידורים חיים בימי חמישי.
WWW.TANYAOR.COM

עודה ראשונה לנושא

סדר התנ"ך

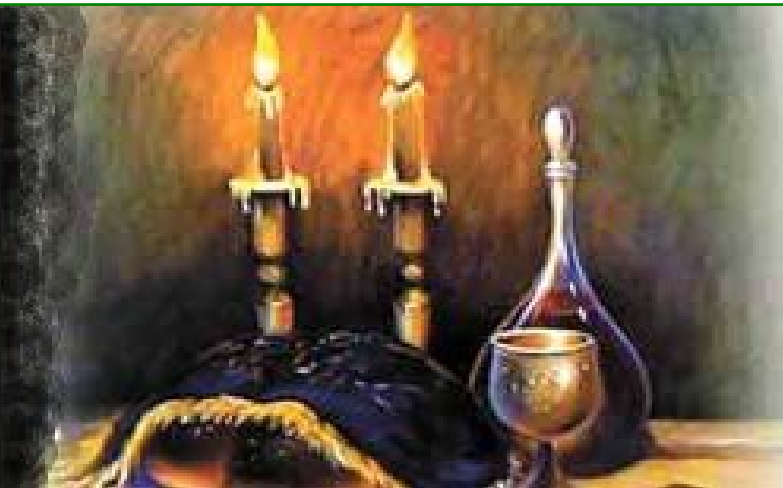
שבת שלום!!!

ליקוט, רעיונות, כתיבה ועימוד: חי דמארי
 כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
 להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו
tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

צאת השבת	הדלקת נרות	עיר (שעון חורף)
17:16	16:00	י-ם
17:17	16:14	ת"א
17:15	16:04	חיפה
17:19	16:19	ב"ש

נהנתם? העבירו הלאה, לזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון